

Beleidsplan

2020-2024

Hervormde gemeente Kolder- en Dinxterveen
najaar 2019

Inhoudsopgave (nog bij te werken)

1. Het profiel van de Hervormde gemeente Kolder- en Dinxterveen

1.1 De geschiedenis van de kerkelijke gemeente

1.2 De dorpen Kolderveen en Dinxterveen

1.3 De leden van de kerkelijke gemeente

1.4 Een korte karakteristiek van de gemeente van nu

2. Visie op de gemeente

2.1 Visitekaartje

2.2 Missie

2.3 Speerpunten

3. Kerkenraad en ambtsdragers

3.1 Verkiezingen

3.2 Werkwijze

3.3 De predikant

4. Pastoraat

4.1 Visie

4.2 De praktijk

4.3 Beleid voor de komende jaren

4.4 Aandachtspunten

5. Diaconaat

5.1 Visie

5.2 Algemeen

5.3 Gewenste situatie

5.4 Aandachtspunten

6. Kerkrentmeesterlijk beheer

6.1 Visie

6.2 Het college van kerkrentmeesters en notabelen

6.3 Financiën

6.4 Gebouwen

6.5 Kerkhof

6.6 Aandachtspunten

7. De eredienst

7.1 De liturgie

7.2 De preek

7.3 Bijzondere zondagse erediensten

7.4 De commissie eredienst

7.5 Kerkdiensten bij rouw en trouw

8. Jeugdwerk en catechese

8.1 Visie

8.2 Algemeen

8.3 Aandachtspunten

9. Vorming en Toerusting

9.1 Visie

9.2 Activiteiten

9.3 Aandachtspunten

10. Samenwerking

10.1 In Nijeveen

- 10.2 In de regio (Classis Meppel)
- 10.3 Protestantse Kerk in Nederland
- 11. En nu verder...

Bijlagen:

- 1. Lijst van activiteiten
- 2. Lijst van commissies
- 3. Gebruikelijke orde van dienst
- 4. Statistieken

CONCEPT

1 Het profiel van de Hervormde gemeente Kolder- en Dinxterveen

1.1 De geschiedenis van de kerkelijke gemeente

De kerk van Kolderveen en Dinxterveen staat aan het einde van een lange beukenlaan, midden in het veld. Wie de moeite neemt om die lange laan af te gaan, die zal meteen merken dat alles rust en sfeer ademt. Die sfeer wordt niet alleen opgeroepen door de prachtige natuur, maar ook door de lange geschiedenis van deze kerk.

De kerk is gesticht als dochterkerk van Sint Clemensparochie (Steenwijk) en werd voltooid in 1471. De kerk is dus als katholieke kerk gebouwd is. De locatie van het gebouw zo midden in het land wordt door een prachtige legende verklaard: er zou meer richting Meppel een oudere kerk hebben gestaan. Men besloot die naar Kolderveen te verplaatsen door alle stenen op een ossenwagen te laden. Maar op de plek waar nu de kerk staat zou een wiel van de wagen zijn gebroken. Men vatte dit op als een teken van God om de kerk hier te bouwen. Hoewel het een prachtig verhaal is, wordt de historische betrouwbaarheid ervan betwijfeld. Rond 1600 ging de toenmalige priester mee met de Reformatie van Drenthe. Van iets later datum dateren de avondmaalsbekers.

In de eerste helft van de negentiende eeuw vond een ingrijpende verbouwing plaats, waarbij de preekstoel van de zuidwand naar de huidige plaats is gezet.

Aan het eind van de negentiende eeuw was er een boerenjongen uit Kolderveen ernstig ziek. Toen hij 17 jaar was en ernstig ziek, heeft hij zijn vermogende ouders laten beloven dat ze het deel van de erfenis dat aan hem toe zou komen aan de kerk zouden schenken. Na zijn overlijden hebben zijn ouders dat inderdaad gedaan. Van dit vermogen is de kerk gerestaureerd, zijn de beuken langs de Thijs van Urklaan (dat eerst nauwelijks meer dan een zandpad was) geplant, is de kosterswoning gebouwd en is een fonds opgericht met een startkapitaal van fl.3500,- ten behoeve van de armenzorg in de Kolder- en Dinxterveense gemeenschap.

Veel mensen van de oudere generatie weten nog hoe het aan het begin van de twintigste eeuw was. De landerijen waren drassig en werden door veel sloten doorsneden. Er lagen drie vlonderpaden door de landerijen waarover men liep om de kerk te bereiken. Ook het jeugdgebouw was er al. In de naoorlogse tijd zijn de vlonderpaden tijdens de ruilverkaveling verdwenen.

Begin jaren zeventig vond de laatste grote restauratie van de kerk plaats. In die tijd begon ook de samenwerking op gang te komen met de Gereformeerde Kerk van Nijeveen e.o. en met de Hervormde gemeente Nijeveen.

De Nederlandse Hervormde gemeente Kolder- en Dinxterveen werd bij de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland (mei 2004) de Hervormde gemeente Kolder- en Dinxterveen (binnen de PKN).

In 2005 werd het jeugdgebouw grondig verbouwd, grotendeels door vrijwilligers. In 2008 werd de Thijs van Urklaan opnieuw bestraat.

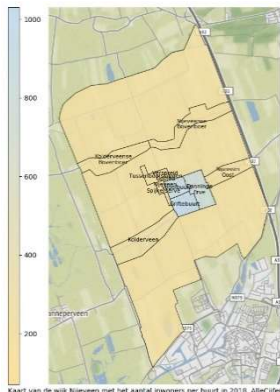
De kerk beschikt sinds 1869 over een orgel, dat oorspronkelijk is gebouwd door Petrus van Oeckelen. Het is in de loop der jaren een aantal keren hersteld en aangepast.

In 2013 werd een ontvangen legaat aangewend om het orgel grondig te restaureren en zoveel mogelijk terug te brengen naar de oorspronkelijke situatie. Deze restauratie is uitgevoerd door de firma Steendam en het orgel werd op 5 oktober 2014 weer in gebruik genomen.¹

Tot op de dag van vandaag is er een (kleine) levende en actieve gemeente rondom dat kleine, oude kerkje van Kolderveen.

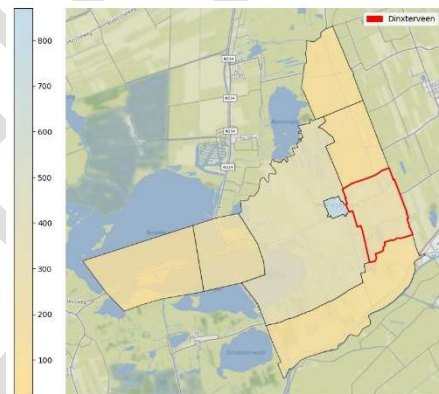
1.2 De dorpen Kolderveen en Dinxterveen

De Hervormde gemeente Kolderveen-Dinxterveen ligt op het grensgebied van twee burgerlijke gemeenten en ook van twee provincies. Kolderveen valt sinds 1998 onder de gemeente Meppel (Drenthe., voorheen gem. Nijeveen), en Dinxterveen is het oosteinde van het dorp Wanneperveen en valt onder de gemeente Steenwijkerland (Overijssel.). Vanouds hoort dit hele gebied bij elkaar in één kerkelijke gemeente. Er is tenminste niet bekend dat het ooit anders is geweest.

Kaart van de wijk Nijeveen met het aantal inwoners per buurt in 2018, AlleCijfers.nl

Toen het dorp Nijeveen in de jaren '50 begon uit te breiden, is vastgesteld dat een klein gedeelte van die nieuwbouw valt onder de kerkelijke gemeente Kolderveen-Dinxterveen. Kolderveen heeft, inclusief het buitengebied, ca. 230 inwoners. Dinxterveen heeft ca. 270 inwoners. Nijeveen

Kaart van de wijk Wanneperveen met het aantal inwoners per buurt in 2018, AlleCijfers.nl

heeft er (inclusief Kolderveen en het buitengebied) ca. 3750². Het is een landelijk, agrarisch georiënteerd gebied met (sterk ontwikkelde) melkveehouderijbedrijven. In Dinxterveen vormt het rietsnijden een belangrijke bron van neveninkomsten voor de boeren. De schaalvergroting in de agrarische sector onttrekt zich ook niet aan dit gebied: het aantal bedrijven neemt in rap tempo af. De vrijkomende boerderijen worden verbouwd tot woonhuizen en zo verandert de samenstelling van de bevolking in ons gebied. In het gebied vindt men verschillende kleine buurtschappen³.

In Nijeveen wordt openbaar en bijzonder onderwijs gegeven, in Wanneperveen is er in plaats van openbaar en bijzonder onderwijs een samenwerkingschool gekomen. De overige voorzieningen zijn beperkt. Conform het landelijk beeld neemt het voorzieningenniveau af. De inwoners van onze gemeente zijn sterk gericht op Meppel en Steenwijk.

¹ Jacob Brouwer, Het van Oeckelen-orgel in de Hervormde kerk van Kolderveen-Dinxterveen gerestaureerd, 2014, Herv. Kerk van Kolderveen-Dinxterveen

² deze cijfers zijn ontleend aan de website 'allecijfers.nl' resp. de plaatsen Kolderveen, Dinxterveen en Nijeveen

³ o.a. Kolderveense Bovenboer, De Kolk, De Klosse, de Nijeveense Bovenboer

1.3 De leden van de kerkelijke gemeente (wordt nog bijgewerkt)

Totaal:	Geregistreerden:	491
Waarvan:	Belijdende leden	175
	Doopleden	239
	Ongedoopte personen	54
	Vriend	4
	Meegeregistreerden	19
	Pastorale Eenheden	256

Zie voor verdere informatie de statistieken in bijlage 4. 6

1.4 Een korte karakteristiek van de gemeente van nu

Het is niet eenvoudig om een korte karakterschets te geven van een gemeente met bijna 500 leden, die allemaal heel verschillend in het leven staan en ieder een eigen (geloofs)beleving hebben. Maar enkele aspecten zijn toch wel zichtbaar.

Ten eerste is de gemeente typisch een 'volkskerk'-gemeente. Dat wil zeggen: mensen kiezen er meestal niet bewust voor om lid te worden van deze gemeente, ze zijn het gewoon. Dat brengt een zekere breedte in opvattingen met zich mee. Die ruimte is er.

Ten tweede zijn we kerk op het dorp (de dorpen). Dat wil zeggen dat de kerk nog een belangrijke, bijna vanzelfsprekende plaats inneemt in de beleving van de dorpsbewoners die hier geboren en getogen zijn, onafhankelijk van de vraag hoe betrokken zij zijn bij de gemeente. Maar bij de mensen die hier van buiten zijn komen wonen, is die vanzelfsprekendheid er vaak niet.

Ten derde is tijdens de gemeenteavond van april 2019 door de gemeente (althans, een deel van de actieve kern) uitgesproken dat een ruimte meerderheid hecht aan de typering 'confessioneel'. We zijn een confessionele gemeente, en zien dat vooral terug in de verwachtingen die er bij kerkgangers leven ten aanzien van de eredienst (zie onder, hoofdstuk 7).

Ten vierde vindt er, mede doordat de gemeente en de dorpsgemeenschap vrij klein zijn, samenwerking plaats met de Gereformeerde Kerk te Nijeveen e.o. en de Hervormde gemeente Nijeveen⁴. Door de meeste gemeenteleden van de drie gemeenten wordt deze samenwerking positief gewaardeerd.

⁴ Onder de noemer PKiN, Protestantse Kerken in Nijeveen

2 Visie op de gemeente

2.1 Visitekaartje

Wie zijn wij eigenlijk als kerkelijke gemeente? Hoe willen we overkomen bij anderen? Wie willen we zijn? Allemaal vragen die we in één korte zin willen beantwoorden met ons visitekaartje:

Een saamhorige gemeente met hart voor jong en oud!

2.2 Missie

Waarvoor zijn we geroepen? Wat of wie willen we bereiken als gemeente? Waar willen we naar streven? Welk doel hebben we voor ogen? Dat hebben we samengevat in dit mission statement:

Wij willen een levendige en saamhorige gemeente zijn die leeft uit Gods genadig handelen in Jezus Christus en zich laat inspireren door Gods Woord; een gemeente waarin we om zien naar elkaar en de mensen om ons heen.

2.3 Speerpunten

We maken het visitekaartje en het mission statement nog iets concreter. We formuleren een handvat die hieruit voortkomt waar we ons in ons beleid naar kunnen richten. We willen heel concreet “kerk zijn voor iedereen”.

3 Kerkenraad en ambtsdragers

3.1 Verkiezingen

De verkiezing van ambtsdragers is geregeld in de plaatselijke regeling. Weliswaar is daarin geregeld dat de kerkenraad om voordracht van namen uit de gemeente vraagt, maar de respons hierbij is laag. Het gevoel bestaat dat de gemeente deze taak aan de kerkenraad heeft gedelegeerd.

In de komende jaren willen we eraan werken dat de gemeente *actiever betrokken* is bij de verkiezing van ambtsdragers. Concreet willen we gemeenteleden stimuleren om mogelijke ambtsdragers voor te dragen. Dit willen we doen door de gemeente ervan bewust te maken dat het voltallig zijn van de kerkenraad niet een zaak is van de kerkenraad zelf, maar van de gemeente als geheel.

3.2 Werkwijze

De kerkenraad bestaat ten minste uit:

- de predikant
- 2 ouderlingen
- 1 (ouderling)-scriba
- 3 diakenen
- 2 kerkrentmeesters

Het moderamen (dagelijkse bestuur) van de kerkenraad wordt gevormd door de voorzitter, scriba en de predikant, samen met een ouderling-kerkrentmeester en een diaken. Het moderamen handelt waar nodig lopende zaken af die niet besproken hoeven te worden. Ook bereidt het moderamen de kerkenraadsvergaderingen voor.

Binnen de kerkenraad willen we blijven werken aan een goede sfeer. Onderling vertrouwen is de basis. Dat betekent ook dat we individueel en als colleges naar elkaar luisteren en elkaar de ruimte geven. De colleges werken relatief zelfstandig, de kerkenraad als geheel is echter verantwoordelijk voor het gevoerde beleid ook van ieder college afzonderlijk. Dit betekent dat de belangrijke beslissingen telkens met overleg in de gehele kerkenraad genomen worden.

De kern van dit beleidsplan is: kerk voor iedereen. De kerkenraad staat open voor goede initiatieven vanuit de gemeente. Ook kan de kerkenraad hierin zelf het voortouw nemen. De kerkenraad houdt formeel en informeel contact met allen die betrokken zijn bij het jeugdwerk, zoals de leiding van de zondagsschool. De jeugdclubs en de jeugdkerk, de catechese (Sjops) en Youth-Alpha vinden plaats in PKiN verband.

De kerntaak van de kerkenraad is: leiding geven aan de gehele gemeente. Daarbij stelt de kerkenraad zich dienend op, dat wil zeggen: de kerkenraad ziet en hoort wat er in de gemeente speelt en gaat daar invoelende manier mee om. Bij belangrijke besluiten vraagt de kerkenraad de mening van de gemeente bijv. tijdens een gemeenteavond. Omdat het ons speerpunt is om kerk te zijn voor iedereen, heeft de kerkenraad in de besluitvorming niet alleen de eigen kerkelijke gemeente op het oog, maar ook het welzijn van de dorpsgemeenschap(en).

3.3 De predikant

3.3.1 Hoe de predikant en de kerkenraad samenwerken

De predikant heeft te midden van de andere ambtsdragers een bijzondere positie omdat hij (gedeeltelijk) vrijgesteld is om zijn werk in en voor de gemeente te doen. Het percentage fte is afhankelijk van de toestemming van de betreffende kerkelijke organen. De predikant werkt op basis van het vertrouwen dat hij ontvangt en ook zelf weer schenkt. Hij laat zich aansturen door de kerkenraad zonder daardoor zijn vrijheid te verliezen. Hij stuurt anderen aan zonder daardoor hun vrijheid te kort te doen.

De kerkenraad zorgt ervoor dat de predikant zijn kerntaken goed kan uitvoeren, namelijk:

- voorgaan in de erediensten
- omzien naar wie dat nodig heeft
- toerusten van gemeenteleden
- dienend leiding geven aan kerkenraad en gemeente in de context van de dorpen en van de grotere verbanden van kerkelijke samenwerking

Hiervoor is nodig dat de kerkenraad de predikant ruimte en vertrouwen geeft, en dat zij samen het werk in de gemeente evalueren tijdens een jaarlijks gesprek.

3.3.2 Mogelijkheden

Hoewel de voorkeur uitgaat naar een predikant die volledig bevoegd is om zijn ambtswerk uit te voeren, kunnen de financiën aanleiding zijn om te kiezen voor het aanstellen van een kerkelijk werker die in het kerkelijk register (PKN) is ingeschreven. In de praktijk zal dan de mogelijkheid onderzocht dienen te worden of de kerkelijk werker preekbevoegdheid kan krijgen en in het ambt van ouderling gesteld kan worden met de bevoegdheid de sacramenten te bedienen. Echter in deze aanstelling zal de nadruk liggen op het pastorale

werk en niet op het voorgaan in de eredienst. Voor de eredienst en de sacramenten zal de kerkenraad eventueel een beroep doen op dienstdoende predikanten of predikanten die met emeritaat zijn. Kerkordelijk gezien blijft de gemeente in deze situatie vacant en dient er een consulent benoemd te worden.

Hoewel de gemeente en de kerkenraad een voorkeur hebben voor een predikant of een bevoegd kerkelijk werker bestaat ook de mogelijkheid – indien de financiën ons hiertoe aanleiding geven – een beroep te doen op een emeritus-predikant. Deze zal dan het werk van de predikant zoals hiervoor omschreven uitvoeren en praktisch als gemeentepredikant functioneren. De gemeente blijft dan officieel vacant, zij het dat de emeritus-predikant tegelijk de consulent kan zijn. De mogelijkheid bestaat dat we met de zustergemeenten een predikant beroepen.

CONCEPT

4 Pastoraat

4.1 Visie

Pastoraat is het cement van de gemeente. Het gaat om de ontmoeting met de ander, het vergezellen van een mens in zijn/haar eigen omstandigheden, in het perspectief van het grote verhaal van God met mensen, waarvan we horen in Gods Woord. Zoals God in Christus naar mensen omzag, zo zien wij naar elkaar om. Zoals Jezus Christus zich ontfermt over al wie zijn hulp nodig heeft, zo zoeken ook wij hen op, die hulp nodig hebben.

4.2 De praktijk

Onze gemeente hecht aan het 'omzien naar elkaar'. De predikant en de ouderlingen / ambtsdragers verzorgen en verdelen in gezamenlijk overleg het pastorale werk. De ambtsdragers worden daarin bijgestaan door bezoekdames en -heren. De ouderen (80+) worden indien mogelijk bezocht door iemand uit de gemeente. Ook de nieuw-ingekomenen kunnen door iemand uit de gemeente bezocht worden. In het pastoraal overleg ('het consistorie') worden hierover afspraken gemaakt. Naast de ouderling (die ook kerkenraadslid is) kent onze gemeente ook ouderlingen die alleen pastorale verantwoordelijkheid dragen. Zij maken beide deel uit van het consistorie. De pastorale ouderling woont geen kerkenraadsvergaderingen bij.

Naast het reguliere pastoraat, waaronder huwelijksjubilea, tijden van ziekte, kent de gemeente ook de jaarlijkse groot-huisbezoek-avonden. Echter crisispastoraat bij ernstige ziekte, overlijden en nazorg aan de nabestaanden staat voorop. Daarnaast vinden we het ook belangrijk om op andere crisismomenten als kerk, in de vorm van de predikant/ ambtsdrager, aanwezig te zijn (hierbij valt te denken aan bijv. huwelijksproblemen etc.) mits zij daarvoor gevraagd worden.

De predikant en de ouderlingen, zijn voor zover mogelijk, beschikbaar indien zij daartoe uitgenodigd worden. Dit betekent dat het gemeentelid bij voorkeur zelf de predikant/ ouderlingen op de hoogte stelt, dit sluit niet uit dat zij ook zelf het initiatief tot contactleggen kunnen nemen.

Alleen zo kunnen we voorkomen dat er gemeenteleden in nood over het hoofd gezien worden.

4.3 Beleid voor de komende jaren

Het speerpunt van dit beleidsplan is volgens hoofdstuk 2: kerk zijn voor iedereen.

Hier kunnen we aan werken door:

- betrokkenheid te tonen bij wat mensen op onze dorpen overkomt
- mensen op het hart te binden dat we graag op de hoogte willen blijven van hun wel en wee, zodat we kunnen meeleven

4.4 Aandachtspunten

- Regelmatig in Drieluik schrijven dat we het fijn vinden als gemeenteleden de wijkouderling en de predikant op de hoogte houden bij belangrijke gebeurtenissen.
- Het organiseren van activiteiten voor onze gemeente, waarbij zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met alle gemeenteleden.

5. Diaconie

5.1 Visie

De kern van onze diaconale arbeid is de dienst van gerechtigheid en barmhartigheid. Gerechtigheid in het kader van de bevordering van handel, barmhartigheid daar waar de Gerechtigheid tekort schiet, in het perspectief van het Rijk van God.

De diaconie wil een bijdrage leveren aan de armoede bestrijding op lokaal, nationaal en mondiaal terrein. Daarnaast wil zij een bijdrage leveren aan het herstel van samenhang en solidariteit in de (lokale) samenleving.

5.2 Algemeen

De diaconie geeft op een aantal manieren invulling aan haar visie. De opbrengsten uit het vermogen en andere opbrengsten worden jaarlijks verdeeld. Dat kunnen lokale, regionale maar ook mondiale doelen zijn.

Op lokaal gebied is de diaconie ook actief in het kader van 'omzien naar elkaar'. Voorbeelden hiervan zijn de paasgroet voor zieken en ouderen en de kerstattentie voor de zieken. Ook is er de mogelijkheid om de eredienst mee te vieren via de kerkradio.

Het collecterooster wordt jaarlijks opgesteld en voorgelegd aan de kerkenraad. Het rooster van de PKN en Kerk in Actie is leidend.

De bediening van de tafel van de Heer wordt verzorgd door de diakenen.

Er wordt samengewerkt met de buurgemeenten Gereformeerd Nijeveen en Hervormd Nijeveen.

Deze contacten zijn goed. Jaarlijks is er een gezamenlijke diaconie vergadering, daarin bepalen we de doelen voor de collectes in de PKiN diensten. Er zijn diverse PKiN diensten zoals: e-meetings, Hemelvaartsdag, kerk en schooldienst, Bid- en Dankdag, tentdienst, startdienst, Kerstnachtdienst, oudjaarsavonddienst.

Er is een wisselend gezamenlijk diaconaal project dat vastgesteld wordt door een commissie met leden van de 3 diaconieën en de zendingscommissies.

Schuldhulpmaatje uit Meppel wordt gezamenlijk ondersteund en voor de voedselbank uit Meppel worden spullen ingezameld en er wordt gecollecteerd voor de voedselbank Meppel. Het Heilig Avondmaal in het Kerspel wordt om beurten door de diaconieën verzorgd en de paasgroet wordt gezamenlijk georganiseerd.

5.3 Gewenste situatie

Ideaalbeeld is een diaconie die in de (burgerlijke) gemeente wordt herkend als een college dat uit barmhartigheid en gerechtigheid omziet naar elkaar in de ruimste zin van het woord. Een diaconie die regelmatig initiatieven ontplooit, samen met andere partijen, om de nood in de wereld, veraf en dichtbij te lenigen.

5.4 Aandachtspunten

- overleg met andere partijen die actief zijn op hetzelfde gebied
- voortzetten van projecten die invulling geven aan de visie
- aandacht voor 'stille armoede' en sociale nood (signaalfunctie)

- communicatie over activiteiten
- beheer van de (on)roerende zaken

CONCEPT

6 Kerkrentmeesterlijk beheer

6.1 Visie

Het college stelt zich ten doel te voorzien in de stoffelijke behoeften van de gemeente van niet diaconale aard zodat zij haar taak in de gemeente kan blijven vervullen. Het college beheert geld en goederen van de gemeente.

6.2 Het college van kerkrentmeesters en notabelen

Het college van kerkrentmeesters bestaat uit vier kerkrentmeesters en een aantal notabelen die een adviserende en uitvoerende functie heeft. De ledenadministratie en de administratie van de begraafplaats zijn ondergebracht bij 2 gemeenteleden. De commissie van bijstand en de leden- en gravenadministrateur zijn niet bevestigd en kennen geen ambtsgeheim. Uiteraard brengen deze personen geen vertrouwelijke informatie naar buiten, zoals vastgelegd in de plaatselijke regeling. De samenstelling van het college van Kerkrentmeesters ziet er als volgt uit: voorzitter, 2x administrerend kerkrentmeester, waarvan 1 speciaal voor Aktie Kerkbalans en collecten, secretaris en één kerkrentmeester. Onderhoud van de begraafplaats wordt gedaan door een persoon met als tegenprestatie de vrijwilligersvergoeding.

6.3 Financiën

De laatste jaren is de jaarrekening met een negatief resultaat afgesloten. We zien dat de opbrengsten dalen en de kosten gelijk blijven of stijgen. In 2018 is er grond verpacht via erfpacht en ook de overige percelen grond zijn opnieuw verpacht. De pastorie verhuren wij vanaf medio 2019 tegen een commercieel tarief. Onze predikant gaat vanaf juni 2019 terug van een 80% plek naar 70%. In juni 2020 zal hij met emiraat gaan. Onze gemeente zal dan tijdelijk vacant zijn.

Wij zijn overigens tevreden over het resultaat van Aktie Kerkbalans, de trouwe leden blijven ons trouw en ook de jongeren hebben hart voor de kerk. Komende jaren blijft het financieel krap. We zullen er aan moeten werken om op een andere manier extra inkomsten te genereren.

6.4 Gebouwen

Tot eigendom behoren het kerkgebouw op Kolderveen 47, de ondergrond, de Thijs van Urklaan met kosterswoning, met enkele landerijen daarom heen (ca. 13 hectare) die zijn verpacht. Het kerkgebouw is een Rijksmonument en valt onder de Monumentenwacht. De toren van de kerk is in eigendom van de Gemeente Meppel. De Thijs van Urklaan en de kosterswoning zijn een provinciaal monument. De beuken aan de laan en enkele op de begraafplaats vallen onder de bomenwacht, die hen iedere 3 jaar op gezondheid controleert. De provincie Drenthe, gemeente Meppel en de kerkrentmeesters delen hiervan de kosten. De pastorie op Kolderveen 58, genaamd 'De Beukenhof' en het jeugdgebouw op Kolderveen 60 met de bijbehorende grond zijn eveneens eigendom. Op dit moment zijn wij aan het onderzoeken wat de gebouwen in de toekomst voor onze gemeente kunnen betekenen.

6.5 Begraafplaats

Het oudste gedeelte ligt rondom de kerk. Hier wordt niet meer begraven. Achter de kerk wordt wel begraven. De begraafplaats is alleen voor leden en personen die vallen onder artikel 2. (Kerkorde van de Nederlands Hervormde kerk Ordinantie 2.2.1) Aandachtspunt voor de toekomst is een 'rendabele begroting van de begraafplaats'. We zullen ons begraafplaatsreglement de komende jaren wellicht moeten herzien.

6.6. Aandachtspunten

- Beheer van de (on)roerende zaken

- Website in stand houden met regelmatig nieuwe gegevens.
- Het formuleren van een gezond financieel meerjarenbeleid: hoe kunnen we de kerk en gemeente in stand houden?

CONCEPT

7 De eredienst

7.1 De liturgie

De liturgie is de gang door de kerkdienst. (Jongeren voelen zich in de klassieke liturgie minder thuis.) Van de voorbereiding in de intocht naar de dienst van de Schriften, naar de dienst van de gebeden en gaven, naar de wegzending en zegen. Het is een weg die we iedere zondagmorgen samen afleggen. Luisteren en spreken / zingen wisselen elkaar af.

In de afgelopen jaren zijn er enkele kleine veranderingen in de liturgie doorgevoerd die maken dat de 'gang' erin blijft. Zo zijn we gaan staan bij het intochtslied en is de vorm waarin we het heilig Avondmaal vieren verschillend (zie onder 7.3)

Kernmomenten van de liturgie zijn de preek, de gebeden en de samenzang. Over de preek hieronder nog iets meer (7.2). De dienst van de gebeden is belangrijk. Het gebed heeft, afhankelijk van de plaats in de kerkdienst, verschillende functies: verootmoediging, aanroeping van de Heilige Geest, dankzegging, voorbede voor de wereld, de kerk en onszelf. De voorganger gaat voor in het gebed, maar bidt zo, dat een ieder zich erin kan herkennen en mee kan bidden. De voorbede voor de wereld hoort bij de priesterlijke taak van de gemeente. Tevens gaat er één maal per maand een voorbedeschrift rond waarin gemeenteleden een verzoek tot voorbede in kunnen schrijven.

Veel gemeenteleden houden van zingen. Dat blijkt onder andere uit het feit dat relatief veel gemeenteleden lid zijn van verschillende zangkoren. We hechten er dan ook aan dat de liederen in de dienst zorgvuldig uitgekozen zijn en passend zijn in het geheel van de dienst. Door het zingen kunnen de gemeenteleden actief deelnemen in het eren van God. In de afgelopen jaren hebben we ons aangewend om met grote regelmaat nieuwe liederen aan te leren. Wanneer dat passend en verrijkend is, wordt ook naar liederen buiten het Liedboek 2013 gekeken, vooral naar liederen uit Liedboek 1973, Tussentijds en de Evangelische Liedbundel/ Hemelhoog/Opwekking. De gemeente pakt dit goed op en we willen daarom deze lijn graag voortzetten in de komende tijd.

Een ander punt is de participatie van jongeren en kinderen in de kerkdienst. Het is belangrijk dat de jongeren niet afgeschrikt worden door de vormen die wij in de kerk gebruiken. Daarvoor is allereerst belangrijk dat zij de preek als relevant ervaren. In de tweede plaats is belangrijk dat zij zich ook kunnen herkennen in de liederen die gezongen worden. Het huidige Liedboek (2013) is voor jongeren niet erg toegankelijk. Een hulpmiddel is het gebruik van de beamer, die elke zondag gebruikt wordt, om liederen uit andere bundels te zingen en aan het einde van de dienst een kinderlied via bijv. YouTube.

De gemeente staat open voor liederen die bij de jongeren raken aan hun belevingswereld. Het gebruik van andere muziekinstrumenten naast het orgel (piano, koperinstrumenten, gitaar, etc.) kan ook helpen om een brug naar de gevoelslaag van jongeren te slaan. Dat geldt trouwens niet alleen voor de jongeren, maar ook voor veel ouderen.

Sinds 2017 komt de zondagsschool niet meer in het Jeugdgebouw samen, maar in de (houten) crèche bij de kerk. Dit heeft te maken met de sterke afname van het aantal kinderen dat de zondagsschool bezoekt. De kinderen van de zondagsschool en van de crèche komen tijdens de collecte in de kerk, aansluitend zingen we het kinderlied en daarna de slotzang voor de zegen.

In een aantal diensten door het jaar heen zijn de kinderen echter wel aanwezig: met Kerst en Pasen, met het afscheid van de oudste kinderen van de zondagsschool, met de oogstdienst en met doopdiensten. Het is belangrijk dat de kinderen er in die diensten ten volle bij betrokken worden. Verder willen we graag werken aan een sfeer waarin kinderen zich welkom voelen in de kerk op die zondagen dat er geen zondagsschool of bijzondere dienst is (voornamelijk in de vakantieperiodes). De aanwezigheid van kinderen zorgt voor levendigheid in de gemeente die belangrijk is. We hopen dat de kinderen zo op een natuurlijke wijze hun plaats in de gemeente zullen innemen. Persoonlijke aandacht van de (eigen of gast-) voorganger in de dienst is daarbij essentieel.

7.2 De preek

Wat verwachten we te horen als we op zondagochtend naar de kerk komen? Daarover wordt regelmatig gesproken. In een aantal punten heeft de kerkenraad dit onder woorden gebracht.

Allereerst is het belangrijk dat een preek bemoedigt. Daarvoor is het nodig dat de preek ook werkelijk 'landt' in het leven van de hoorders. De relevantie voor het leven van iedere dag moet duidelijk zijn. Ook is het belangrijk om de lijnen vanuit de Bijbel door te trekken naar de wereld anno nú. Prediking dient bij-de-tijd te zijn. De Bijbeluitleg in de preek moet helder en voor iedereen te volgen zijn. De meeste gemeenteleden vinden het belangrijk dat de preek christocentrisch is: Jezus Christus staat centraal.

Hoewel veel gemeenteleden een voorkeur hebben voor minder Bijbeluitleg en meer actualiteit blijft de kerkenraad van mening dat zowel Bijbeluitleg en relevantie voor vandaag belangrijk zijn. De gemeente is het erover eens dat een heldere, aansprekende preek die gaat over de kern van het geloof essentieel is voor het gemeentelven. Zonder verstaanbare prediking wordt de gemeente een gezelligheidsvereniging en verliest zij haar bestaansrecht als deel van de wereldwijde gestalte van de Kerk van Christus. In Diensten waarin kinderen aanwezig zijn, zoals bijv. bij een doopdienst, zal de predikant zoveel mogelijk rekening houden met de kinderen. Daarnaast zorgt de zondagsschoolleiding er voor dat er voor de kinderen een kleurplaat in de kerk ligt en er kleurtjes aanwezig zijn. Daarnaast kan de predikant bijvoorbeeld gebruik maken van 'plaatjes-bingo' (plaatjes die bij de preek horen laten beamen en de kinderen laten afstrepen op een uitgedeeld 'plaatjes-blad) om de kinderen op die manier extra bij de preek te betrekken. Daarnaast is elke creatieve vorm van harte welkom.

7.3 Bijzondere zondagse erediensten

Er zijn door het jaar heen een aantal erediensten die afwijken van de wekelijkse eredienst. Dit zijn met name de erediensten waarin het sacrament van de heilige Doop en het heilig Avondmaal bediend worden. Echter één dienst wordt door veel gemeenteleden als zeer bijzonder ervaren en dat is de dienst op de laatste zondag van het kerkelijk jaar, waarin we de overledenen gedenken.

7.3.1 De heilige Doop

Het sacrament van de heilige Doop wordt bediend in het midden van de gemeente. Indien de doop voor een kind aangevraagd wordt, dient ten minste één van de ouders dooplid van de gemeente te zijn. Indien er een doopverzoek van ouders uit een andere gemeente komt, kan er alleen gedoopt worden na contact en toestemming van de gemeente waar deze ouders lid zijn.

In tegenstelling tot andere kerkgenootschappen kennen wij in onze gemeente geen private doop.

In deze kerkdiensten verwelkomen wij graag de familie en vrienden van de doopouders, ook wanneer deze misschien niet zo gewend zijn om naar de kerk te komen. Ook vinden we het belangrijk dat de kinderen van de zondagschool in deze kerkdiensten aanwezig zijn en een aandeel hebben. We houden in deze kerkdiensten rekening met de gasten en de kinderen. Dat is te merken aan het karakter van deze diensten: open, laagdrempelig, gastvrij.

Indien een volwassene om de doop vraagt, zal de doop alleen dan bediend worden dan na het afleggen van 'openbare belijdenis' van het geloof. Iemand die als klein kind niet gedoopt is, kan totdat deze de volwassen leeftijd bereikt heeft alleen gedoopt worden met toestemming van de ouders en eventueel indien deze jongere mondig genoeg geacht wordt, na een aangepaste belijdenis van het geloof. De doop aan één van onze gemeenteleden wordt via het kerkblad 'Drieluik' bekend gemaakt en tweemaal afgekondigd in diensten voorafgaand aan de Doopdienst.

7.3.2 Het heilig Avondmaal

In het verleden werd het heilig Avondmaal gevierd op de 'Schotse wijze', d.w.z. brood en wijn werden in de banken aan elkaar doorgegeven. In 2009 werd, op verzoek van degenen die belijdenis van hun geloof deden, besloten om dit aan te passen en het heilig Avondmaal zittend in een kring om de avondmaalstafel in het koor van de kerk te vieren. In 2018 is besloten om de ene Avondmaalsviering aan tafel te vieren en de andere op de 'Schotse wijze'. Op Goede Vrijdag vieren we het heilig Avondmaal aan tafel.

In de viering van het heilig Avondmaal klopt het hart van het gemeente-zijn. Het is immers de zichtbare en tastbare eenheid met Christus en zo met elkaar. Daarom willen wij ons blijvend inzetten voor vreugdevolle avondmaalsvieringen, met zoveel mogelijk gemeenteleden die deelnemen aan het avondmaal. Wij willen dat bereiken door bewustwording van wat het avondmaal nu eigenlijk is (niet iets extra's, maar het hart van het gemeente-zijn), en ook door een tijdige aankondiging van wanneer het avondmaal gevierd wordt, zodat mensen daarmee rekening kunnen houden.

Hoewel het Gemeentereglement het heilig Avondmaal niet openstelt voor leden die geen belijdenis hebben gedaan, is het beleid dat wij niemand, ook kinderen/jongeren onder begeleiding van hun ouders niet van het heilig Avondmaal weren. Indien de ouders overtuigd zijn van het persoonlijke geloof van hun kinderen en dat zij in staat zijn om de betekenis van het heilig Avondmaal te verstaan en te begrijpen valt hun deelname onder de verantwoordelijkheid van hun ouders.

Indien het volwassen gemeenteleden zijn die nog geen geloofsblijdenis hebben gedaan maar toch wensen deel te nemen, dan zullen wij deze gemeenteleden brood en wijn niet weigeren. Wel hopen wij dat zij die deelnemen aan het heilig Avondmaal ook de stap zullen zetten om in het openbaar belijdenis van hun geloof af te leggen.

7.3.3 Ziekenzalving

Hoewel 'ziekenzalving' indirect onder het aspect 'eredienst' valt willen we het toch hier noemen. Het behoort tot de 'bijzondere diensten', zij het tot de 'private eredienst', een eredienst in kleine kring, veelal bestaand uit de zieke, de familie, een ouderling en de predikant. Ziekenzalving is in onze gemeente niet gebruikelijk, maar wel mogelijk.

7.3.4. Zangdiensten en 'Roept u maar'- diensten

Een andere categorie bijzondere erediensten zijn de zangdiensten. De kerkenraad heeft in 2008 besloten om vier of eventueel vijf zondagse kerkdiensten te bestempelen als 'zangdienst'. Er is budget om dan een koor, een muziekgroep o.i.d. uit te nodigen. Vooral de diversiteit van de zangkoren en muziekgroepen die uitgenodigd worden in het oog gehouden. Bij de zangdiensten ligt de nadruk meer op de zang en de kerkmuziek en in mindere mate op de preek. In de komende jaren willen we dit beleid voortzetten.

Naast diensten waarin koren meewerken kennen we ook de zgn. "Roept u maar" diensten. Hiervoor gebruiken we een eigen bundel. Gemeenteleden mogen dan zelf aangeven welke liederen er gezongen worden. Hoewel vele vormen mogelijk zijn, zingen we op dit moment meestal blokjes van twee liederen.

7.3.5 Laatste zondag van het kerkelijk jaar

In het verleden werden de overledenen in het voorbije jaar herdacht in de oudejaarsavonddienst. Sinds een aantal jaren is deze gedachtenis verschoven naar de 'laatste zondag van het kerkelijk jaar'. Enkele gemeenteleden verzorgen – in overleg met de dienstdoende predikant – een liturgisch bloemstuk dat past bij het thema van de dienst. De predikant of iemand anders uit het pastorale team verzorgt namens de kerkenraad de uitnodiging (eind oktober/ begin november) aan de nabestaanden om deze dienst bij te wonen. De predikant bereidt deze dienst samen met twee leden van de commissie eredienst voor.

Bij de samenstelling van de liturgie voor deze dienst wordt enerzijds rekening gehouden met het feit dat een groot deel van de deelnemers aan deze dienst geen kerkelijke binding meer heeft en anderzijds vinden we het aspect waardigheid ook heel belangrijk. Lieder en zondenlijst zullen zoveel mogelijk uit de liturgieën die gebruikt zijn bij de afscheidsdiensten in het achterliggende jaar gekozen worden, om zo ook de herkenbaarheid te vergroten. Deze dienst zal met name een troostend karakter hebben.

Families die afscheid hebben moeten nemen van een familielid krijgen na het noemen van de naam van de overledene de gelegenheid om een kaars ter gedachtenis aan te steken. Na afloop van de dienst mag men deze kaars ook mee naar huis nemen.

Aansluitend krijgt elke aanwezige gelegenheid een kaars aan te steken voor iemand die hij of zij wil gedenken.

7.4 De commissie eredienst

De commissie eredienst is in 2008 in het leven geroepen als taakgroep onder de verantwoordelijkheid van de kerkenraad. De commissie staat de predikant terzijde bij het plannen en invullen van de zangdiensten (zie boven, 7.3.4). Ook is de commissie een klankbord voor de predikant om hem gevraagd of ongevraagd advies te geven over de

vormgeving en invulling van de erediensten. De commissie telt naast de predikant een organist en nog 5 leden, waarvan er enkele kerkenraadslid zijn. De werkzaamheden van de commissie zullen ook in de komende beleidsperiode gecontinueerd worden.

CONCEPT

7.5 Kerkdiensten bij rouw en trouw

Er zijn ook kerkdiensten die op het verzoek van personen worden belegd, namelijk diensten rondom rouw en trouw.

7.5.1 Afscheidsdiensten⁵

De afscheidsdiensten voorafgaand aan de begrafenis of crematie zijn belangrijk, omdat daar een persoon herdacht wordt in het licht van Gods Woord en zijn genade. De kerk kan in deze diensten gestalte geven aan het feit dat zij 'kerk voor het dorp' wil zijn. Dat krijgt gestalte in de betrokkenheid van de gemeente, ook als het om een kerkelijk weinig meelevend lid gaat. Dat krijgt ook gestalte in de wijze waarop de predikant de dienst leidt, of de wijze waarop hij een stichtelijk woord spreekt in de aula van het rouwcentrum/ crematorium. Belangrijk is dat juist daar op eenvoudige en heldere wijze het evangelie van Gods genade ter sprake wordt gebracht, op een respectvolle manier, ook voor die aanwezigen die niet zo vertrouwd zijn met de kerk.

De dienstdoende predikant bij een afscheidsdienst bereidt deze dienst samen met de nabestaanden van de overledene voor. Daarbij zal hij/zij voor zover mogelijk zoveel mogelijk rekening houden met de wensen van de overledene en de familie. Dat betekent ook dat de familie voldoende ruimte krijgt voor een eigen inbreng in de dienst. De dienstdoende predikant zal indien mogelijk begeleidt worden door een ambtsdrager, hetzij ouderling hetzij diaken, om op deze manier ook te laten zien dat het om dienst van de kerk gaat aan de overledene en diens nabestaanden.

7.5.2 Huwelijksinzegeningen

Een huwelijksinzegening vindt plaats op verzoek van een bruidspaar met instemming van de kerkenraad.

De kerkenraad dient, volgens de Kerkorde in te stemmen met de inzegening van een huwelijk omdat dit gebeurt in een kerkdienst. Het verzoek dient tenminste zes weken van te voren te zijn ingediend bij de kerkenraad. Omdat dit op praktische problemen kan stuiten is een termijn van drie maanden van te voren praktischer. Indien het bruidspaar ingeschreven staat in een andere gemeente, of één van hen, dient de andere kerkenraad hiervan op de hoogte te worden gesteld. Deze kerkenraad heeft vier weken de tijd om eventueel bezwaar aan te tekenen. Tevens dient de gemeente tenminste twee weken van te voren op de hoogte te worden gesteld van de inzegening van het huwelijk, zowel via de afkondigingen in

⁵ NB – 1 Hoewel een afscheidsdienst namens de kerkelijke gemeente officieel geen ambtelijke dienst is hecht onze gemeente aan de aanwezigheid van de ambten. In de toekomst kan hiervan echter afgeweken worden indien de praktijk ons hiertoe noopt. Dit betekent dat in voorkomende gevallen ambtsdragers e/o gemeenteleden gevraagd kunnen worden om in een afscheidsdienst voor te gaan.

NB – 2 Hoewel een afscheidsdienst van een overledene een dienst van de gemeente is aan de overledene en diens nabestaanden kan de situatie ontstaan waarin wij genoodzaakt zijn een financiële bijdrage te vragen voor deze dienst. Dit geldt in de huidige situatie reeds wanneer het om niet-leden van de kerkelijke gemeente gaat. In de toekomst zal dit mogelijk ook gelden voor gemeenteleden die geen of in de achter ons liggende jaren slechts een geringe vrijwillige bijdrage hebben gegeven. Daarbij verdisconteren wij het feit dat in veel begrafenispolissen en bedrag is opgenomen voor een afscheidsdienst, hetzij kerkelijk of niet-kerkelijk.

de eredienst als een mededeling in het kerkblad. De inzegening dient te geschieden door de predikant van de gemeente of in overleg met het bruidspaar met een daarvoor te vragen predikant. Alleen een huwelijk dat volgens het burgerlijk recht⁶ gesloten is kan worden ingezegend. In onze gemeente is het de goede gewoonte om tijdens de dienst waarin het huwelijk wordt ingezegend, het bruidspaar een huwelijksbijbel te schenken naar keuze. Andere relaties (zoals bijv. een relatie vastgelegd in een 'samenlevingsovereenkomst') kunnen niet worden ingezegend, daar kan alleen een zegen over worden uitgesproken.

De huwelijksinzegening kan plaats vinden op de huwelijksdag zelf, aansluitend aan het burgerlijk huwelijk. Een andere mogelijkheid om het huwelijk te laten inzegenen is in de eredienst volgend op de dag van het burgerlijk huwelijk.

Het gaat in het huwelijk om het leven van twee mensen die zich (in principe) met elkaar willen verbinden om hun levensweg samen te gaan. In het voorbereidingsgesprek voor de huwelijksinzegening staat centraal dat zij daarover het licht van Gods liefde en genade voor hen beide verlangen en naar Zijn zegen op hun huwelijk uitzien.

Het Burgerlijk Wetboek⁷ stelt het huwelijk ook voor twee geliefden van hetzelfde geslacht open. In kerkelijke kringen, zo ook binnen onze gemeente, wordt daarover verschillend gedacht. Omdat de Protestantse Kerk in Nederland een veelheid aan opvattingen kent is de predikant vrij om m.b.t. het inzegenen van een huwelijk tussen twee geliefden van hetzelfde geslacht daarin zijn eigen geweten en geloofsopvatting te volgen.

Volgens de Kerkorde van de Protestantse Kerk is alleen een predikant⁸ bevoegd om een huwelijksinzegening te voltrekken. Het bruidspaar is vrij om in overleg met de kerkenraad voor een predikant te kiezen, al ligt de voorkeur bij de dienstdoende predikant van onze eigen gemeente. Bij plotselinge ontstentenis van de predikant mag de dienstdoende ouderling de huwelijksinzegening doen plaats vinden indien er geen vervangende predikant gevonden kan worden op die korte termijn.

De eigen predikant zal naast het regelen van de dienst ook als vertegenwoordiger van de kerkrentmeesters optreden om alle financiële aangelegenheden etc. vast te leggen.

Indien een bruidspaar het kerkgebouw huurt om de huwelijksinzegening plaats te doen vinden en de verantwoordelijkheid voor de dienst plaats vindt onder verantwoordelijkheid

⁶ De kerkelijke gemeente, c.q. de dienstdoende predikant is verplicht om voorafgaande aan de huwelijksdienst om het trouwboekje te vragen. Indien er geen bewijs is van een burgerlijk huwelijk, kan er geen huwelijksinzegening plaats vinden. Het burgerlijk wetboek van de Nederlandse Staat stelt iemand die een huwelijk inzegt dat niet heeft plaats gevonden strafbaar. (Burgerlijk Wetboek (Boek 1, artikel 68) / Wetboek van Strafrecht (artikel 449))

⁷ Het huidige Gemeentereglement stelt de huwelijksinzegening in onze gemeente voor twee geliefden van het zelfde geslacht niet open. Indien dit punt in het nieuwe beleidsplan wordt aangenomen, zal het gemeentereglement in deze zin worden aangepast.

⁸ of een pastoraal werker/ voorganger die tevens in het ambt van ouderling staat en door de PKN bevoegd is verklaard om de sacramenten te bedienen, ambtsdragers te bevestigen en huwelijken in te zegenen. Alle anderen, wat zij zelf daarvan ook vinden, zijn niet bevoegd. Predikanten van andere kerkgemeenschappen waarmee de PKN een relatie onderhoudt zijn ook bevoegd om een huwelijksinzegening te voltrekken.

van de kerkenraad uit de gemeente waartoe men behoort en zelf voor een predikant zorgt, valt de dienst niet onder de verantwoordelijkheid van onze kerkenraad.

7.5.3 Tenslotte

Zowel de rouw- als de trouwdiensten zijn momenten waarop gemeenteleden met elkaar kunnen meeleven. Dit is de praktijk in ons gemeentelven. We hopen dat deze betrokkenheid op elkaar blijft bestaan. We zullen dit ook zoveel mogelijk stimuleren omdat wij het belangrijk vinden dat de gemeente er is op deze kruispunten van het leven. Aan die roeping wil de gemeente gehoor geven.

CONCEPT

8 Jeugdwerk en catechese

8.1 Visie

De gemeente en de kerkenraad vinden het jeugdwerk heel erg belangrijk. We zijn ook dankbaar dat er, binnen de drie kerken samenwerkend in de Protestantse Kerk in Nijeveen, een actief en levend jeugdwerk is. Veel gemeenteleden uit onze kerk vervullen daarin met heel veel plezier een actieve rol. We willen zoveel mogelijk jongeren uit de drie kerken maar ook uit de samenleving bij het jeugdwerk van onze kerken betrekken.

8.2 Algemeen

De ouderling en de diaken, die het jeugdwerk in hun portefeuille hebben, coördineren een en ander samen met de ouderling uit de twee andere kerken, het jeugdwerk in onze drie gemeenten. Daarnaast verlenen ze ondersteuning aan de rest van het jeugdwerk daar waar nodig. Bovendien coördineren zij ook het jeugdpastoraat en schakelen daar waar nodig de predikant in. Het jeugdwerk in onze gemeenten bestaat uit de volgende groepen: jeugdkerk, zondagsschool (elke gemeente apart met eigen leiding), clubs en catechese. Een nieuwe vorm die ontstaan is, is de zgn. e-meeting.

8.2.1 Jeugdkerk

De jeugdkerk is bedoeld voor jongeren van 12 tot 17 jaar en wordt één keer per maand gehouden. De leiding bestaat uit leden van de drie kerken en is geheel onafhankelijk. De jeugd-ouderling, belast met het jeugdwerk, bezoekt 1 à 2 keer per seizoen de bijeenkomst om betrokkenheid te tonen naar de jeugd en de leiding.

8.2.2 Zondagsschool

De zondagsschool van onze gemeente is bedoeld voor jongeren van 4 tot 12 jaar en wordt elke zondagmorgen gehouden. De leiding bestaat uit leden van de eigen gemeente. De predikant onderhoudt het contact met de leiding. De zondagsschool werkt een aantal malen per seizoen mee aan speciale diensten. Op zondagen dat er geen zondagsschool is zijn de kinderen welkom in de kerkdienst en wordt er rekening gehouden met hun aanwezigheid.

8.2.3 Clubs

De jeugdclubs zijn bedoeld voor jongeren van 9 tot 16 (2 groepen) en een 16+ groep. De leiding bestaat uit leden van de 3 gemeentes. De ouderling, belast met het jeugdwerk, bezoekt 1 a 2 keer per seizoen de bijeenkomst om betrokkenheid te tonen naar de jeugd en de leiding. De leiding werkt zelfstandig en kan wanneer nodig terugvallen op een ouderling of predikant.

8.2.4 Sjops! / Catechese / Youth-Alpha

De catechese is bedoeld voor jongeren van 12 tot 18 jaar verdeeld in 6 leeftijdsgroepen. Indien jongeren aangeven dat zij daar behoefte aan hebben, kunnen jongeren van 18 jaar en ouder onder leiding van de predikant in een gespreksgroep samenkomen. De predikant zal regelmatig jongeren hierover benaderen via het kerkblad. Catechese wordt aangeboden in de vorm van Sjops! en valt onder verantwoordelijkheid van het PKiN. De leiding bestaat uit leden van de 3 gemeentes.

Naast Sjops! is er ook de mogelijkheid om Youth-Alpha te volgen. Deze cursus zal worden aangeboden aan jonge gemeenteleden van 15-17 jaar. Indien mogelijk wordt deze cursus bij

een gemeentelid aan huis gehouden. Naast het leermoment, om het christelijk geloof op hoofdpunten te leren kennen, zijn het samen eten, gezelligheid en verbondenheid belangrijke ingrediënten. De predikant is hierbij betrokken, maar hoeft de avonden niet te verzorgen. Wel is hij bij voorkeur zoveel mogelijk aanwezig.

8.2.5 E-meeting

In 2017 is de e-meeting ontstaan als alternatief voor de jeugddiensten. De e-meeting wordt voorbereid door een werkgroep van wisselende mensen uit de drie kerken. Wanneer er een voorganger bij betrokken is, dan wordt die door de werkgroep ook betrokken bij de voorbereiding. De opzet van de e-meeting is om mensen in een eigentijdse vorm bij het geloof en de kerk te betrekken. De drempel voor deze diensten die een aantal keren per jaar plaats vinden wordt zo laag mogelijk gehouden. De e-meeting vindt vanwege het laagdrempelige karakter tot op heden altijd plaats in de Gereformeerde Kerk omdat die niet de beperkingen heeft van de twee klassieke kerkgebouwen van beide Hervormde Gemeenten. Van de voorganger wordt verwacht dat hij/ zij zich zo goed mogelijk in de doelgroep inleeft.

8.2.6. Kerk en Schooldienst

Jaarlijks vindt er een Kerk en Schooldienst plaats. Elke jaar is één van de drie gemeenten verantwoordelijk om samen met de school (De Wel) uit Nijeveen deze dienst voor te bereiden. Deze dienst is met name gericht op de kinderen van de Wel en hun ouders. Hoewel wij als gemeente en kerkenraad van harte achter deze dienst staan en daar ook ruimhartig aan meewerken houdt onze gemeente echter naast deze dienst een traditionele dienst voor hen die zich niet bij deze dienst betrokken weten. Deze dienst vindt niet plaats in PKiN verband maar onder eigen verantwoordelijkheid.

8.3 Aandachtspunten

- het wordt steeds moeilijker in onze gemeente geschikte leiding te vinden voor de Sjops!/ catechese groepen, daarom willen we hier in de komende beleidsperiode aandacht aan schenken
- boeiende programma's blijven aanbieden om de jeugd blijvend te binden, door bijv. mee te werken aan de e-meeting.
- wij vinden jeugd en jongeren belangrijk en zullen ons enthousiast voor hen blijven inzetten en ons steentje bijdragen in PKiN-verband.

9 Vorming en Toerusting

9.1 Visie

We vinden het belangrijk dat onze gemeente een toegeruste gemeente is en dat gemeenteleden gevormd worden. Dat wil zeggen dat gemeenteleden de kans krijgen om te groeien in kennis en in geloof.

Nu is het op zich al heel mooi als ieder voor zich daar thuis mee bezig is, bijvoorbeeld door het lezen van de Bijbel, eventueel aan de hand van een dagboek. Maar de beste manier om te groeien in kennis is door deze te delen. Daarom is het belangrijk om het geloofsgesprek met elkaar binnen de gemeente gaande te houden.

“Kerk zijn voor iedereen” is de kern van dit beleidsplan. Daarom vinden we het belangrijk dat gemeenteleden in staat zijn anderen uit te leggen wat hen motiveert in het geloof en wat gemeente-zijn daarbij te bieden heeft.

Daarvoor is nodig dat we het geloof niet zien als een apart onderdeel van ons leven, maar als iets dat het hele bestaan doortrekt. Zo kunnen we aan dorpsgenoten duidelijk maken waarom het geloof in Jezus Christus belangrijk is.

Ook willen we het geloof graag overdragen aan volgende generaties. Daarom vinden we het Jeugdwerk (zie hoofdstuk 9) ook zo belangrijk, omdat we via die weg de volgende generatie het belang en de inhoud van geloven kunnen doorgeven.

Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor het vormings- en toerustingswerk vooral bij de predikant. Het is wenselijk om dit in de toekomst een meer gedeelde verantwoordelijkheid te maken van de ouderlingen en de predikant samen.

9.2 Activiteiten

Op dit moment zijn er de volgende vormings- en toerustingsactiviteiten:

- voor de kinderen van 4-12 jaar is er wekelijks zondagsschool
- voor de jongeren van 12-17 jaar is er tweewekelijkse catechese in PKiN-verband (Sjops!)
- voor de jongeren van 15-17 jaar is er de Youth - Alpha
- voor jongeren van 18 jaar en ouder is er een Alpha cursus
- ieder jaar start er een Gemeente Groeigroep, bedoeld voor volwassenen van alle leeftijden.
- in het Kerspel is er een maandelijkse Bijbelkring waarin één van de predikanten binnen PKiN bij toerbeurt de leiding heeft.
- op de kerkenraad wordt het beleidsmatige denken en het geloofsgesprek geoefend
- de jaarlijkse ontmoetingsavonden zijn er niet alleen ter bevordering van het onderlinge contact tussen gemeenteleden, maar hebben ook een bezinnend karakter
- er zijn jaarlijks twee gemeenteavonden, t.w. aansluitend aan de diensten op Bid- en Dankdag voor Gewas en Arbeid. De ene avond staat in het teken van een bepaalde thematiek en de andere gemeenteavond wordt bijna in z'n geheel besteed aan het beleid in de gemeente.

9.3 Aandachtspunten

In de nabije toekomst willen we de mogelijkheden onderzoeken om twee keer in het jaar na de zondagse kerkdienst een preekbespreking te houden. Ook kan de mogelijkheid

onderzocht worden of er in het winterseizoen behoefte is aan een tweewekelijkse dan wel maandelijks Bijbelkring.

CONCEPT

10 Samenwerking

10.1 Samenwerking in Nijeveen

Onze gemeente werkt al jaren samen met de Hervormde gemeente Nijeveen en de Gereformeerde kerk Nijeveen-Havelte-Wanneperveen, onder de noemer 'PKiN'.

De samenwerking wordt concreet op verschillende terreinen:

- er zijn 8 gezamenlijke kerkdiensten per jaar: de Kerk- en Schooldienst (januari), de biddagdienst (maart), de Paaswake (maart/april), Hemelvaartsdag (april/mei), de tentdienst in de Nijeveense feestweek (juni), de startdienst (september), de dankdagdienst (november) en de kerstnachtdienst (december)
- de Bijbelkring en de maandsluitingen in Het Kerspel
- het gezamenlijke kerkblad 'Drieluik' dat 12x per jaar verschijnt
- al het vormings- en toerustingswerk wordt in PKiN-verband gepromoot en deelname van gemeenteleden aan activiteiten in een andere gemeente wordt gestimuleerd
- er is een gezamenlijk diaconaal project. De afgelopen jaren is er een jaarlijks project geweest. Eén van die projecten lag in Jordanië waar zo'n 25 gemeenteleden onder leiding van één van de predikanten geweest zijn, verbonden met een rondreis door Israël.
- er zijn de jaarlijkse PKiN-ontmoetingsavonden waaraan ongeveer 100 leden van de drie gemeenten deelnemen
- het jeugdwerk voor tieners is gezamenlijk: de e-meetings (6 of 7x per jaar); de catechese in de vorm van Sjops! voor jongeren van 12-17 jaar en de jeugdkerk, de clubs (in twee groepen) van 9 t/m 16 jaar. Naast Sjops! wordt ook Youth-Alpha aangeboden voor 15-17 jarigen.
- de predikanten overleggen regelmatig met elkaar ('ministerie')
- de kerkenraden hebben eenmaal per jaar een gezamenlijke vergadering
- het PKiN-moderamen met drie afgevaardigden per kerk en een boventallige penningmeester vergadert viermaal per jaar en beslist over de belangrijkste zaken, gehoord hebbende de drie kerkenraden.

De samenwerking in PKiN-verband wordt in onze gemeente verschillend gewaardeerd. Over het algemeen zijn de meelevende gemeenteleden blij met wat er zoal gebeurt. Het is een verrijking om binnen het dorp met elkaar op te trekken en van elkaars inspanningen te profiteren. Een goed voorbeeld daarvan is de gezamenlijke maaltijd, een initiatief van de Gereformeerde kerk. Aan deze maandelijks maaltijd, georganiseerd door de kookgroep, nemen verschillende van onze gemeenteleden deel – en met veel genoegen.

Sommige gemeenteleden vinden dat een streven naar meer (bestuurlijke) eenheid wenselijk is. De meeste gemeenteleden vinden echter alle samenwerking prima, maar hechten veel waarde aan de zelfstandigheid van onze gemeente. Concreet betekent dit dat zij hechten aan het eigen kerkgebouw, de eigen predikantsplaats, een eigen financieel beleid en een eigen ledenadministratie. Daar is op zich niets mis mee. Al meer dan vijf eeuwen komen er op zondag mensen samen in de kerk van Kolderveen om het evangelie te horen, om samen te bidden en God de lof toe te zingen. Het is goed om deze erfenis niet op het spel te zetten, maar om naar wegen te zoeken om de lofzang ook in onze dagen op deze plek te kunnen blijven zingen.

Tevens is ook de eenheid van Kolderveen en Dinxterveen een belangrijke factor. De Dinxterveners zijn in het dagelijks leven meer gericht op Wanneperveen, de Kolderveren op

Nijeveen. De gemeente is echter zowel van Dinxterveners, Kolderveners en Nijeveners. Deze verbintenis mag door samenwerking niet onnodig onder spanning komen te staan.

Wat betekent dit voor het beleid ten aanzien van PKiN in de komende jaren? De kerkenraad zal zich inspannen om, waar dat mogelijk is, de samenwerking met de zustergemeenten te handhaven en uit te breiden. Dat is meer een kwestie van *houding* dan van dingen doen:

- * kunnen we elkaar als gemeenten onderling recht in de ogen kijken?

- * zoeken we het goede voor elkaar?

- * houden we elkaar in ere naar de buitenwacht?

De kerkenraad van Kolderveen-Dinxterveen wil deze houding in haar eigen gelederen en in de gemeente als geheel bevorderen. Aan de andere kant zal de kerkenraad ernaar streven om met name de zondagse erediensten rondom het Woord van God in Kolderveen zoveel mogelijk te handhaven. Daar klopt immers het hart van de gemeente. Van daaruit zien wij ook in andere verbanden naar elkaar om.

10.2 Samenwerking in de regio (Classis Meppel)

Onze gemeente maakte vroeger (tot 2018) deel uit van de Classis Meppel. In de achter ons liggende periode heeft de landelijke kerk alle Classis heringedeeld en vallen wij onder de Classis Groningen-Friesland-Drenthe. Onze gemeente heeft daar geen afgevaardigde.

De werkgemeenschap waar onze predikant onder valt (Meppel) is op dit moment niet actief omdat er nog maar weinig predikanten zijn binnen deze werkgemeenschap. Er wordt samenwerking gezocht met andere werkgemeenschappen.

De gemeenten zijn immers samen één kerk. We kunnen in bovenplaatselijk verband met elkaar meeleven, elkaar bemoedigen en ideeën en nieuwe inspiratie opdoen.

De gemeenten die samen de 'oude classis Meppel' vormden, komen met dat doel voor ogen, nog wel twee keer per jaar samen.

10.3 De Protestantse Kerk in Nederland

Wij zijn gemeente binnen het verband van de Protestantse Kerk in Nederland. Concreet betekent dit dat wij ons houden aan de kerkorde, zoals die is vastgesteld in door de synode. Ook de opbrengsten van een aantal collecten worden afgedragen aan de Protestantse Kerk en haar organisaties, bijvoorbeeld Kerk in Actie.

Vanuit de landelijke kerk ontvangen we, waar nodig, ondersteuning om ons werk plaatselijk goed te kunnen doen. Deze ondersteuning neemt de vorm aan van publicaties, of regionale informatie- of inspiratiebijeenkomsten, of in de persoon van de gemeenteadviseur. Via de Protestantse Kerk in Nederland komt ook de wereldkerk in beeld. Zo willen we gemeente zijn: als plaatselijke gestalte van de wereldwijde Kerk van Jezus Christus, onze Heer.

11 En nu verder...

Aan het eind van dit beleidsplan gekomen, is het goed om nog stil te staan bij de vraag hoe dit beleidsplan beslag kan krijgen. Wanneer het immers geen handen en voeten krijgt in concreet beleid, zijn het slechts loze woorden.

Het beleid gaat de hele gemeente aan, maar het is de taak van de kerkenraad om het beleid uit te voeren en dat proces te bewaken. Daarom wordt het beleidsplan tenminste eenmaal per jaar geagendeerd, waarbij gekeken wordt:

1. of en hoe er aan de beleidspunten gewerkt wordt; en
2. waar deze beleidspunten eventueel bijgesteld of aangescherpt kunnen worden.

Op deze manier waarborgen we dat er ook werkelijk iets gebeurt met het beleidsplan, of liever: dat onze gemeente met beleid gediend wordt.

CONCEPT

Bijlage 1: Lijst met activiteiten

Vieringen:

- Erediensten
- Bijzondere erediensten:
- Heilig Avondmaal
- Doopdiensten
- Zangdiensten
- Afscheid zondagsschool
- Feestdagen
- Laatste zondag van het kerkelijk jaar
- Diensten samen met de Geref. Kerk Nijeveen en de Herv. gem. Nijeveen:
- E-meetings
- Hemelvaartsdag
- Kerk en Schooldienst
- Tentdienst
- Startdienst
- Kerstnachtdienst
- Biddag en Dankdag
 - o Huwelijksdiensten
 - o Kerkdiensten voorafgaand aan begrafenis of crematie

Vorming en toerusting:

- o Ontmoetingsavonden
- o Bijbelkring in het Kerspel (samen met GKN en HGN)
- o Gemeente Groeigroep
- Alpha cursus

Pastoraat:

- ☑ Regulier bezoekwerk
- ☑ Nieuw-ingekomen bezoek
- ☑ Bezoek bij ziekte, ziekenhuisopname, verblijf in verpleeg- of verzorgingshuizen
- ☑ Rondom doop, huwelijk en overlijden
- ☑ Crisissituaties

Jeugdwerk:

- ☑ Zondagsschool
- ☑ Jeugdkerk (zelfstandig)
- ☑ Sjops! voor jongeren van 12 tot 18 jaar (i.s.m. GKN en HGN)
- ☑ Alpha cursus 18 jr. e.o.
- ☑ Jeugdclubs (i.s.m. GKN en HGN)
 - Youth-Alpha van 15-17 jaar

Geldwerving:

- Actie Kerkbalans
- Collectes
- Verjaardagsfonds
- Rommelmarkt
- Bijzondere acties
- Zendingscommissie

Beheer:

- Ledenadministratie (via LRP-PKN)
- Gebouwen
- Grond
- Begraafplaats

Overleg:

- Vergaderingen kerkelijke organen
- Gemeenteavond

CONCEPT

Bijlage 2: Lijst van commissies Commissie/werkgroep	Eindverantwoordelijk	Taak/doelstelling
Bezoek- en contactpersonen	Consistorie	Bezoekwerk
Notabelen	College van kerkrentmeesters	Ondersteunend in de uitvoering van de werkzaamheden van het college van kerkrentmeesters
Zondagsschool	Is een eigen organisatie die nauwe banden onderhoudt met de kerkenraad	Kinderen van 4 t/m 12 jaar vertrouwd maken met Bijbelverhalen en betrekken bij de kerkdiensten
Oppasdienst	Kerkenraad	Opvang kleine kinderen tijdens de erediensten
Verjaardagsfonds	H.V.G. / college van kerkrentmeesters	Inzamelen financiën voor speciale doelen (o.a. orgelfonds)
Evangelisatiecommissie ??	PKiN-moderamen	Het uitdragen van het evangelie
Rommelmarkt-commissie	Is een eigen organisatie die nauwe banden onderhoudt met de kerkenraad	Organiseert jaarlijks een rommelmarkt. Middelen worden binnen de gemeente aangewend
Tentdienstcommissie	PKiN-moderamen	Organiseren van de jaarlijkse eredienst tijdens de Nijeveense feestweek
Bloemendienst	College van Kerkrentmeesters	Het verzorgen van bloemstukken en bezorgen daarvan bij de gemeenteleden gemeente
Startdienstcommissie	PKiN-moderamen	Dienst bij de start van het winterwerk.
Kerstdienstcommissie	PKiN moderamen	Dienst op Kerstavond
Beamercommissie	Kerkenraad	Alle diensten m.u.v. de hoogtijdagen en bijzondere diensten
E-meeting commissie	PKiN moderamen	Vorbereiding en verzorgen van e-meetings

Bijlage 3: Gebruikelijke orde van dienst

In de erediensten wordt gezongen uit het Liedboek voor de Kerken (2013) en gelezen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (2004). In bijzondere diensten wordt ook geput uit andere liedbundels, waaronder de Evangelische Liedbundel en Tussentijds. Behalve bijzondere diensten en de hoogtijdagen worden de liederen via de beamer geprojecteerd, op de zondagen dat de beamer niet wordt gebruikt is er een gedrukte liturgie.

VOORBEREIDING

Lied van de organist (de organist van die zondag geeft naar eigen inzicht een lied op)

Klokgelui, terwijl de dienstdoende ouderling voorgaat in gebed (in de consistorie)

Binnenkomst kerkenraad, welkom en afkondigingen door de dienstdoende ouderling

INTOCHT

Intochtslied (veelal een Psalm; anders een passend gezang – staande gezongen)

Stil gebed, bemoediging en groet (staande)

Gebed van schuldbelijdenis (evt. door middel van of ingeleid door een lied)

Genadeverkondiging (evt. gevolgd door of door middel van een lied)

Woorden ten leven (wet, gebod, apostolisch vermaning)

Antwoordlied

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om verlichting met de Heilige Geest

Schriftlezing(en)

Lied

Verkondiging

eventueel meditatief orgelspel

Antwoordlied

DIENST VAN DE GEBEDEN EN GAVEN

Dankgebed, voorbede, stil gebed en gezamenlijk gebeden 'Onze Vader'

Collecte (onder de collecte komen de kinderen uit de oppasdienst naar de kerk om de zegen te ontvangen)

Kinderlied (eventueel via YouTube)

Slotlied (staande)

WEGZENDING EN ZEGEN

Wegezending en zegen, afgesloten met het gezongen 'Amen'

Eventueel geeft de predikant bij het uitgaan de gemeenteleden een hand. Als de tweede collecte nog niet heeft plaatsgevonden, wordt deze bij de uitgang gehouden. De dienst wordt in de consistorie afgesloten met gebed door de dienstdoende ouderling.

DE VIERING VAN HET HEILIG AVONDMAAL

Na de verkondiging leidt de voorganger de dienst van achter de tafel. De tafel met brood en wijn is voorbereid en opgesteld in het koor van de kerk. De voorganger leest een formulier uit het Dienstboek, met daarin in ieder geval de inzettingswoorden en een gebed. Eventueel wordt de geloofsbelijdenis staande gezongen. Onder het zingen van een lied wordt de tafel verder toebereid.

Na de nodiging begeleidt de diaken zoveel mensen uit de kerk naar de tafel als er zitplaatsen zijn. Indien de viering plaats vindt in de banken, zal e.e.a. daar plaats vinden. Aan de tafel wordt de vredegroet uitgewisseld en gaan brood en wijn rond. De organist speelt tijdens de rondgang van brood en wijn op het orgel. Hierna kan er een gedeelte uit de Bijbel gelezen worden en/of een lied gezongen worden. Bij het verlaten van de avondmaalstafel kan ieder zijn/haar gave geven in de offerschaal. Daarna wordt de volgende groep gemeenteleden aan tafel genodigd. Er zijn doorgaans twee of drie tafels van elk ca. 24 personen. In de plaatselijke regeling is opgenomen dat alleen zij deelnemen aan het avondmaal die belijdenis van het geloof hebben afgelegd (zie punt 7.3.2.).

Na de laatste tafel dekt de diaken de schalen en bekertjes weer af en leidt de predikant het laatste gedeelte van de dienst (vanaf dankgebed en voorbeden) vanaf de preekstoel.

DE BEDIENING VAN DE HEILIGE DOOP

De bediening van de Heilige Doop vindt plaats na de Intocht en voor de Dienst van de Schriften. Nadat de dopeling is binnengebracht onder het zingen van een lied, leest de voorganger het doopformulier, wordt het doopgebed gebeden en beantwoorden de doopouders de drie doopvragen. Daarna wordt de doop bediend. Nadat de gemeente een zegenlied heeft gezongen, overhandigt een diaken de doopkaars en overhandigt de zondagsschool een doopcadeau. De kinderen van de zondagsschool zijn de gehele dienst aanwezig en in de dienst wordt met hun aanwezigheid rekening gehouden.

Bijlage 4: Statistieken - **VERNIEUWEN**

Personenstatistiek vanaf 01-01-1985 t/m 01-01-2010

Lft.categor.	Belijd.	Leden	Doop	Leden	Overige	Leden	Totaal	Leden
00-19 jaar	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
1985	0	0,0	180	54,9	93	56,2	273	33,1
1990	0	0,0	140	47,1	72	44,9	212	28,6
1995	0	0,0	128	41,7	47	31,3	175	23,9
2000	0	0,0	113	41,4	34	27,9	147	22,5
2005	0	0,0	99	36,5	23	19,7	122	19,8
2010	0	0,0	71	32,4	18	18,8	89	16,5
20-39 jaar								
1985	79	24,3	83	25,0	40	24,0	202	24,3
1990	60	21,2	82	27,5	51	31,6	193	26,1
1995	56	20,4	103	33,5	62	41,2	221	30,3
2000	42	16,3	81	29,7	45	36,9	168	25,7
2005	21	9,1	80	29,6	45	38,8	146	23,6
2010	23	10,2	51	23,4	29	30,2	103	19,1
40-59 jaar								
1985	134	40,6	49	14,7	22	13,2	205	27,7
1990	117	41,5	65	21,8	29	18,0	211	28,4
1995	122	44,4	63	20,6	29	19,4	214	29,3
2000	100	38,6	63	23,1	32	26,2	195	29,8
2005	91	39,2	60	22,1	26	22,3	177	28,6
2010	72	31,9	45	20,6	23	24,0	140	25,9
60-79 jaar								
1985	90	27,0	12	3,6	10	6,0	112	13,8
1990	84	29,8	8	2,7	8	4,9	100	13,5
1995	84	30,4	12	3,9	10	6,7	106	14,4
2000	98	37,8	13	4,8	10	8,2	121	18,5
2005	96	41,4	30	11,1	19	16,5	145	23,3
2010	96	42,4	49	22,5	25	26,0	170	31,5
=> 80 jaar								
1985	27	8,1	6	1,8	1	0,6	34	4,1
1990	21	7,5	3	0,9	1	0,6	25	3,4
1995	13	4,8	1	0,3	2	1,4	16	2,1
2000	19	7,3	3	1,0	1	0,8	23	3,5
2005	24	10,3	2	0,7	3	2,7	29	4,7
2010	35	15,5	2	0,9	1	1,0	38	7,0
Totalen 1985	330		330		166		826	100,00
Totalen 1990	282		298		161		741	89,71
Totalen 1995	275		307		150		732	88,62
Totalen 2000	259		273		122		654	79,18

<i>Totalen 2005</i>	232		271		116		619	74,94
<i>Totalen 2010</i>	226		218		96		540	65,37

	1985	1990	1995	2000	2005	2010
00-19 jaar	33,1	28,6	23,9	22,5	19,7	16,5%
20-39 jaar	24,5	26,0	30,2	25,7	23,6	19,1%
40-59 jaar	24,8	28,5	29,2	29,8	28,6	25,9%
60-79 jaar	13,6	13,5	14,5	18,5	23,4	31,5%
=> 80 jaar	4,1	3,4	2,2	3,5	4,7	7,0%
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%

CONCEPT